

УДК 3621.326

Бариш Т.В., Шот Г.Г.

Технічний коледж ТНТУ імені Івана Пулюя

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ТВОРЧОСТІ І.ФРАНКА ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ

Barysh T. V., Shot H. H.

SOCIO- POLITICAL AND ECONOMIC TERMINOLOGY IN THE WORKS OF IVAN FRANKO AND ITS FUNCTIONS

У кожному епоху термінологія прагне до єдності. Така єдність – запорука взаєморозуміння учених і одна з умов подальшого наукового прогресу. Наука, а значить і її найважливіші терміни, прагнуть бути однаково прийнятні для всіх верств суспільства.

Картину становлення української суспільно-політичної термінології кінця XIX—початку XX ст. найповніше розкривають праці І. Франка на суспільно-політичні й соціально-економічні теми, зібрані й систематизовані у збірнику «В наймах у сусідів». Суспільно-політична термінологія цих праць, з одного боку, свідчить про стан тогочасної суспільно-політичної думки в Україні, а з іншого — ілюструє той хаос, у якому перебувала суспільно-політична лексика української мови в період переростання її в чітку систему термінів.

Проаналізовано статті Івана Франка, зокрема соціально-економічну термінолексику, якою послуговується автор. Зроблено класифікацію зафіксованих термінів за лексико-тематичними групами. Початок XX ст. в Україні характеризується активним входженням в українську економічну термінолексику одиниць з німецької мови. Першість німецької мови пояснюємо постійними перекладами українською мовою праць провідних німецьких економістів того часу В. Навроцьким, С. Подолинським й особливо І. Франком та Лесею Українкою. Зокрема, у працях І. Франка засвідчуємо ряд скалькованих термінів, таких, як Безробіття (DieArbeitslos) , надвартість (DerMehrwert).

На становлення української соціально-економічної терміносистеми також впливала прогресивна російська наука. Досить часто І. Франко, наприклад, використовує терміни підприємець, средства та ін. Усі соціально-економічні терміни, якими послуговується І. Франко, можна поділити на дві лексико-тематичні групи, котрі поділяємо на ряд підгруп: назви суб'єктів, назви об'єктів, назви дій та процесів, назви установ, організацій.

Таким чином ермінологія соціально орієнтованої економіки – це функціонуюча цілісна система, розвиток якої значною мірою детермінований розвитком понять цієї науки. Усі процеси, властиві українській лексиці, притаманні й термінології, є невідомою частиною лексичної системи мови. Розвиток термінології зумовлений чинниками суспільно-політичного, фахового та мовного характеру. У термінології наявні лексико-семантичні процеси, характерні для лексики загалом: полісемія, омонімія, синонімія, антонімія, родо-видові відношення.

Література

1. Білодід І. Каменярь українського слова (До 110-річчя з дня народження і 50-річчя з дня смерті І. Я. Франка). – К.: Наук. думка, 1966.